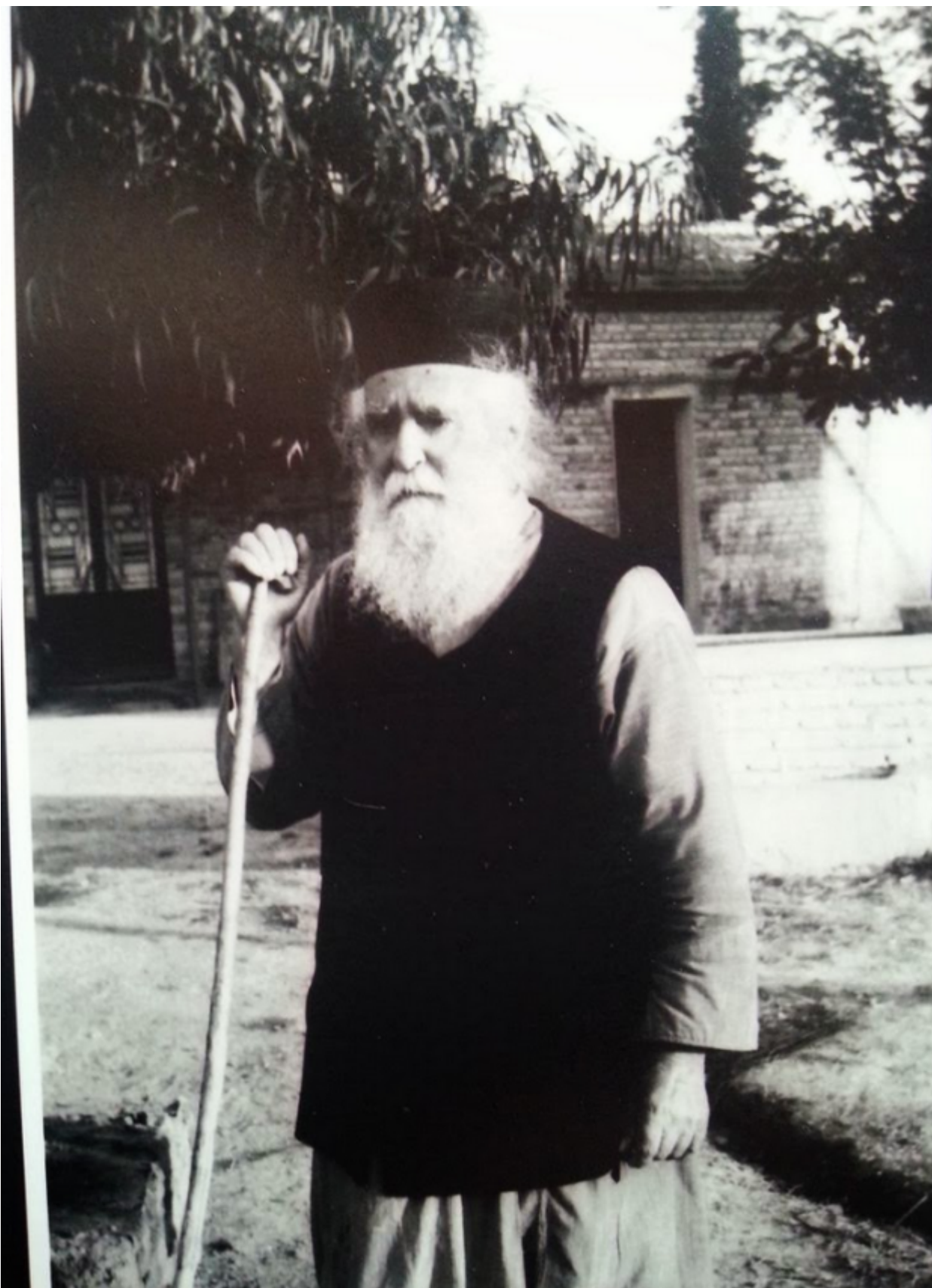

28 Ιουνίου 2014

Αρχιμανδρίτης Γερβάσιος Παρασκευόπουλος - 50 χρόνια από την κοίμησί του

/ [Γενικά Θέματα](#)

Αρχιμ. Δανιήλ Γ. Αεράκη, Κατηχητής-ιεροκήρυκας-λειτουργιολόγος

Στις 30 Ιουνίου, εορτή των Δώδεκα Αποστόλων, συμπληρώνονται πενήντα χρόνια από την εις Κύριον εκδημία ενός εκ των αγίων κληρικών του 20ού αιώνας. Πρόκειται για τον **αρχιμανδρίτη π. Γερβάσιο Παρασκευόπουλο**, τον ακάματο εργάτη του Ευαγγελίου, τον ιεροκήρυκα και πνευματικό της πόλεως Πατρών, τον

πρωτοπόρο στο έργο των Κατηχητικών Σχολείων, τον άμεμπτο στο ήθος και σοφό στη Θεολογία, τον ελεγκτή των δημοσίων σκανδάλων, τον σεβάσμιο πρεσβύτερο, που μέχρι σήμερα η Πάτρα ευλαβείται ως όντως άγιο.

- Παρέμεινε εκ πεποιθήσεως στη στρατεία των εκλεκτών πρεσβυτέρων, που προσέφεραν τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού υπέρ πολλούς επισκόπους της Εκκλησίας μας και σαγήνευσαν τα πλήθη και ωδήγησαν νέους στην εν Χριστώ ζωή και κατέστησαν όργανα του Θεού, για να πορευθούν μυριάδες ψυχές στη βασιλεία των Ουρανών.

- Ο ιεροκήρυκας τότε **αρχιμανδρίτης Αυγουστίνος Καντιώτης**, που συνδεόταν μαζί του με στενή εν Χριστώ φιλία, μίλησε κατά την εξόδιο ακολουθία του π. Γερβασίου στην Πάτρα και στο τέλος της ομιλίας του ο λαός με μια φωνή αναφώνησε «**Άγιος!**». Δεν έχει σημασία, αν επισήμως δεν έχει αναγνωρισθεί ως άγιος ο πατήρ Γερβάσιος. Σημασία σπουδαία έχει ότι απολαμβάνει τώρα τον «στέφανον της ζωής» (Ιακ. α΄ 12) που του χάρισε Εκείνος, υπέρ του ονόματος του οποίου με τόση γλυκύτητα και τόσο ιερό πάθος μίλησε και έγραψε ο πατήρ Γερβάσιος.

- Δεν έγινε επίσκοπος και μητροπολίτης ο πατήρ Γερβάσιος. Αν το ήθελε, ασφαλώς και θα γινόταν. Σημειωτέο δε, ότι επί αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσάνθου (1938-1941) είχε επιλεγεί ως το καταλληλότερο πρόσωπο για την πρωτοσυγκελλία της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Νύχτα και μέρα εργαζόταν για τη δόξα της Εκκλησίας, για την κάθαρση του χώρου της από φαύλους κληρικούς, για την ανακούφιση του πονεμένου και πενομένου τότε λαού.

- Για ένα ουδέποτε ενδιαφέρθηκε, για το πώς θα γινόταν **Δεσπότης**. Κάποτε ο πατήρ Αυγουστίνος Καντιώτης (Ιούν. 1966) έγραψε άρθρο στη «Σπίθα» με τίτλο: «Δεσπότης;», απαντώντας σε μερικούς, που κατηγορούσαν το θαρραλέο λόγο του, ότι τάχα έγραφε όσα έγραφε επειδή δεν είχε γίνει Δεσπότης! Τελικά ο πατήρ Αυγουστίνος έγινε επίσκοπος (Φλωρίνης), διατηρώντας βέβαια και το ρόλο του θαρραλέου ιεροκήρυκος. Ο πατήρ Γερβάσιος εκοιμήθη ως πρεσβύτερος. Μια περικοπή εκείνου του άρθρου του πατρός Αυγουστίνου ταιριάζει και στο στόμα του πατρός Γερβασίου, που παρέμεινε **εκ πεποιθήσεως πρεσβύτερος**:

«Η έφεσίς μου εκ παιδικής ηλικίας δεν ήταν να γίνω δεσπότης για ν' απολαύσω πλούτη και ματαία δόξα. Η έφεσίς μου ήταν να γίνω ιεροκήρυξ και να υπηρετήσω και εγώ με τις μικρές μου δυνάμεις, με τον προφορικό και γραπτό λόγο, το λαό μας. Για το σκοπό αυτό εσπούδασα τη Θεολογία και συνεχώς μελετώ Γραφές και Πατέρες, για να μπορέσω ν' ανταποκριθώ στο δύσκολο μέσα στη σύγχρονη γενεά έργο του ιεροκήρυκος, που είναι υποχρεωμένος να κηρύττει όχι μόνο εποικοδομητικά αλλά και ελεγκτικά, πρό παντός δε ελεγκτικά, λόγω της

κρισιμότητος των καιρών.

Το έργο αυτό με απορροφά και δεν μου μένει χρόνος για να τρέχω και να συναγωνίζομαι τους σπουδαρχίδες σε μαραθωνίους δρόμους, για να γίνω δεσπότης. Αυτόκλητος επίσκοπος δεν επεθύμησα ποτέ να γίνω. Διότι, όπως πολλές φορές κηρύξαμε, ο επίσκοπος πρέπει να είναι ή δημόκλητος ή θεόκλητος».

- Θα παραθέσουμε μερικές μικρές περικοπές από το περίφημο και πρωτοποριακό για την εποχή του βιβλίο του π. Γερβασίου: «**Ερμηνευτική επιστασία επί της Θείας Λειτουργίας**» (έκδ. α΄). Ο π. Γερβάσιος ήταν και κατηχητής και ιεροκήρυξ και πνευματικός και κανονολόγος αλλά και λειτουργιολόγος.

Γιά τήν απλότητα καί συμμετοχή του λαού

- Για την **κατανόησι** των λεγομένων στη λατρευτική σύναξι γράφει: «*Η πλήρης κατανόησις της θείας Λειτουργίας θα αναπληρώση τα ελλείποντα στην Ορθοδοξία και θα επαναφέρη τα χρόνια εκείνα, όπου “οι πιστεύοντες ήσαν προσκαρτερούντες τη διδασκαλία των αποστόλων και τη κοινωνία και τη κλάσει του άρτου και ταις προσευχαίς”*» (σελ. 8).

- Για το **σκοπό** της θείας Λειτουργίας γράφει: «*Κύριος σκοπός είναι ν’ απολαύσουμε τη γλυκειά όψι του Προσώπου, άν και ο Κύριος, ως κατοικών “φως απρόσιτον”, αόρατος διατελεί και ουδείς δύναται να Τον δή και να ζήση. Κυριαρχείται παντελώς η ευσεβής ψυχή, καλείται ως βάτος ουρανία, να αισθάνεται τον Κύριο μέσα της ενοικούντα και εμπειριπατούντα κατά το άγιο θέλημά Του. Αυτό επιτυγχάνεται μεν και με την ένθεο προσευχή, την κατ’ ιδίαν και δημοσία, αλλά κυρίως με το μυστήριο των μυστηρίων, της αγίας Κοινωνίας*» (σελ. 9).

- Για το τί είναι η **Θεία Ευχαριστία** λέει: «*Είναι ανάμνησις, κοινωνία και θυσία . Ως ανάμνησις του Μυστικού Δείπνου είναι συνέχεια της θειοτάτης εκείνης Ιερουργίας, κατά το “Τούτο ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν”. Ως κοινωνία είναι πλήρης υπακοή και συμμόρφωσις των πιστών στην Κυριακή πρόσκλησι: “Λάβετε φάγετε· τούτό εστί το Σώμα μου”. Ως θυσία δέ, είναι αναπαράστασις της Σταυρικής θυσίας, συγχρόνως και πραγματική, αλλ’ αναίμακτος θυσία”, κατά το Α΄ Κορ. ια΄ 26*» (σελ. 11).

- Για την **απλούστευσι** των τελουμένων: στη λατρεία σημειώνει: «*Την απλούστευσι (π.χ. σύντμησι ψαλμάτων, περιορισμό συμβολισμών, λιτότητα του εξωτερικού στολισμού κ.ο.κ.) απαιτεί η παράδοσις και η επαναφορά στην εκκλησία των αποστολικών χρόνων, απaráμιλλος στολισμός της οποίας ήταν η χρυσή απλότητα*» (σελ. 18).

• Για τη **λιτότητα** λέγει: «*Η δόξα της Εκκλησίας είναι το εσωτερικό κάλλος της και το κάλλος αυτό νοθεύεται και συχνά αφανίζεται, όταν με τις εξωτερικές λάμπεις προκαλήται κοσμικός θαυμασμός. Αφανίζεται δέ, καθ' όν χρόνον είναι αναγκαίο να διαλάβη η εσωτερικότητά της, το πλήθος των αρετών της, τα ουράνια θέληγντρά της, οι ατίμητοι μαργαρίτες της. Να διαλάβουν αγνοί, απαλλαγμένοι του ρύπου ή των ρυτίδων των εφημέρων λάμπσεων*» (σελ. 19).

• Για τη συμμετοχή του λαού στο **Αμήν** σημειώνει ο απaráμιλλος λειτουργός π. Γερβάσιος: «*Η έννοια του “Αμήν” συνάγεται από όσα γράφει ο απόστολος Παύλος στο Α΄ Κορ. ιδ΄ 16... Ο άγιος Ιερώνυμος παρομοιάζει τις πολύφωνες από όλο το πλήρωμα των εκκλησιαζομένων αντηχήσεις του “Αμήν” “προς ουρανίους βροντάς”... Πού σήμερα τα μυριόστομα εκείνα “Αμήν” του συμπροσευχομένου τα παλαιά χρόνια λαού, που γεμίζουν το κενό, που αφυπνίζουν και περιμαζεύουν τον διεσκορπισμένο νού όσων στέκουν με αμέλεια και με ραθυμία;*» (σελ. 42-43).

Γιά το θυμίαμα και το αντίδωρο

Συνεχίζουμε τήν αναφορά μας στον μεγάλο λειτουργιολόγο μακαριστό **αρχιμανδρίτη π. Γερβάσιο Παρασκευόπουλο**, που φέτος συμπληρώνονται 50 χρόνια από την κοίμησί του. Σημειώνουμε περισσότερο **λειτουργικούς** τους αγώνες, γιατί έχει ανάγκη κλήρος και λαός σε **συνειδητή μετοχή** της Ορθοδόξου λατρείας. Όσα μέ Γραφικά, Πατερικά καί Αγιοπνευματικά επιχειρήματα υποστηρίζει ο ευλαβέστατος πρεσβύτερος των Πατρών, έχουν βρη αποδοχη από πολλούς συγχρόνους λειτουργιολόγους. Δυστυχώς στην πράξι δεν φαίνεται οι λειτουργοί των τριών βαθμίδων νά ευλαβούνται τι σωστές θέσεις του αγίου πατρός.

Στη συνέχεια τρεις επισημάνσεις του σεμνού και προσεκτικού λειτουργού πατρός Γερβασίου παραθέτουμε. Και οι τρεις είναι συνεχόμενες στο βιβλίο του «**Ερμηνευτική επιστασία επί της θείας Λειτουργίας**» (σελ. 224-226), μεταγλωττισμένες, προς καλύτερη κατανόησι.

Πρώτον:

«*Ποιός ο λόγος του προσφερομένου κατά το “εξαιρέτως της Παναγίας αχράντου...”* **θυμιάματος;**

Δυό λόγοι επιβάλλουν το θυμίαμα κατά την ώρα εκείνη.

• Ο πρώτος είναι ο προτιθέμενος **άμωμος Αμνός**, το θείον Ιερείον, το σφαιασθέν υπέρ της του κόσμου ζωής και σωτηρίας, και ο Άρτος, ο οποίος κατεβαίνει από τον Ουρανό και δίνει ζωή σ' όσους πιστούς Τον μεταλαμβάνουν. Σ' Αυτόν ανήκει κάθε τιμή και λατρεία, σ' Αυτόν, τον Θεό και Λυτρωτή.

Πρόκειται, λοιπόν, για **θυμίαμα λατρείας** στον Αμνό του Θεού και Σωτήρα του κόσμου.

- Ο δεύτερος λόγος πρέπει ν' αναζητηθή στη γενική **μνημόνευσι**, που έχει τοποθετηθή μετά τον καθαγιασμό των τιμίων Δώρων. Ιδιαίτερα έχει σχέση με τη μνημόνευσι των **κεκοιμημένων** μελών της Εκκλησίας, που επισφραγίζεται, ύστερα από λίγο, με την εκφώνησι “και πάντων και πασών· και ών έκαστος κατά διάνοιαν έχει”.

Είναι σε όλους γνωστό, ότι η Εκκλησία μας σε κάθε επιμνημόσυνο δέησι χρησιμοποιεί λιβανωτόν μετά θυμιάματος. Πρόκειται, δηλαδή, για θυμίαμα προσευχής στο θρόνο του Υψίστου Θεού υπέρ αναπαύσεως των κεκοιμημένων αδελφών. Σχετική είναι η λειτουργική πράξις του αγγέλου της Αποκαλύψεως: «Και άλλος άγγελος ήλθε και εστάθη επί του θυσιαστηρίου έχων λιβανωτόν χρυσούν, και εδόθη αυτώ θυμιάματα πολλά, ίνα δώση ταίς προσευχαίς των αγίων πάντων από το θυσιαστήριον το χρυσούν το ενώπιον του θρόνου. Και ανέβη ο καπνός των θυμιμάτων ταίς προσευχαίς των αγίων εκ χειρός του αγγέλου ενώπιον του Θεού” (η΄ 3-4)».

Δεύτερον:

«Παρατηρείται, μετά τον καθαγιασμό των τιμίων Δώρων ευλογία του **αντιδώρου** και διανομή του, την ώρα μάλιστα που ψάλλεται το “Άξιόν εστί”.

Επισταμένη λειτουργική μελέτη της επικρατούσης αυτής συνηθείας με έπεισε **απολύτως και σταθερώς**, να πιστεύσω και να διακηρύξω, αλλά και να διαμαρτυρηθώ δημοσία:

- α) Διότι η ευλόγησις του άρτου μετά το “εξαιρέτως” συνετέλεσε, ώστε να παραφθαρή σπουδαίας σημασίας τμήμα της ευχής της αγίας αναφοράς.

- β) Διότι, ανεξαρτήτως του παραπάνω λόγου, η **ευλόγησις του αντιδώρου** δεν είναι άλλη από την καθωρισμένη υπό της λειτουργικής διατάξεως. Και αυτή βρίσκεται πρό της απολύσεως της θείας Λειτουργίας. Έχει δέ ως εξής: “Ευλογία Κυρίου και έλεος έλθοι εφ’ υμάς τή Αυτού θεία χάριτι...”. Η δέ ευλογία στον καθένα ξεχωριστά κατά τη διανομή του αντιδώρου, καί εκείνο που λέγει ο λειτουργός “ευλογία Κυρίου και έλεος έλθοι επί σέ”, είναι επίσης ευλογία του αντιδώρου. Κάθε πιστός ασπάζεται την καθημαγμένη δεξιά του ιερέως, με μυστική παράκλησι να λάβη από εκεί την ευλογία και το έλεος. Και κυρίως την ευλογία αυτή περιμένουν όσοι δεν μπόρεσαν για διάφορους λόγους να μετάσχουν των αχράντων Μυστηρίων.

Πρός ενίσχυσι της ορθότητος των θέσεών μας αυτών, παραπέμπω τον αναγνώστη

σε επίσημο λειτουργικό κείμενο (“Αι τρεις Λειτουργίαι” υπό Παν. Τρεμπέλα, σελ. 157-158). Και σε όσους ως μόνο επιχείρημα της αταξίας του αντιδώρου επικαλούνται το “έτσι το βρήκαμε”, απαντώ: Έθος επικρατήσαν σε χρόνους παρακμής της λειτουργικής ευσεβείας, δεν είναι δυνατόν να χρησιμεύση ως στήριγμα και θεμέλιο στην προσπάθεια για αναζωπύρωση του λειτουργικού ζήλου.

- Κατά τα ανωτέρω κάνουν μεγάλο λάθος και προξενούν **μεγάλη αταξία** όσοι λειτουργοί ευλογούν, ούτως ή άλλως, αντίδωρο αμέσως μετά τον καθαγιασμό των τιμίων Δώρων, πολύ δέ περισσότερο και όσοι λειτουργοί **διανέμουν** κατά την ώρα εκείνη αντίδωρο, και μάλιστα **επιδεικτικά** και **διακριτικά**, είτε τιμώντας πρόσωπα που (πολύ κακώς) βρίσκονται στο **ιερό Βήμα**, είτε δίνοντας... ειδικά αντίδωρα (“υψώματα”).

- Πιστεύω, ότι είναι ανάγκη επιτακτική, να τεθή τέρμα με απόφασι της Διοικούσης Εκκλησίας στην κακή αυτή συνήθεια. Είναι απαράδεκτο να συνεχίζονται τα παρατηρούμενα άτοπα, όσα λαμβάνουν χώρα μετά τον καθαγιασμό των τιμίων Δώρων, όπως να βλέπης το λειτουργό να επιδίδεται σε φιλοφρονήσεις και λοιπές αξιολάκρυτες πράξεις προς τους εν πολλοίς θαμώνας, που πλημμυρίζουν το ιερό Βήμα!

Αν σ’ αυτά προσθέσω και την **ασεβή επαφή** αντιδώρου επί του Αγίου Ποτηρίου από τον λειτουργό, για να επισπάση τάχα μεγαλύτερι χάρη υπέρ των (κακώς) ευρισκομένων στο Ιερό και αναμενόντων να πάρουν εκείνη την ώρα αντίδωρο, τότε κάθε ευλαβής πιστός, κληρικός ή λαϊκός, αντιλαμβάνεται την αταξία και τη **μεγίστη πνευματική ζημία**».

Τρίτον:

«Εισερχόμεθα στο μέρος εκείνο της θείας Λειτουργίας, χάριν του οποίου και μόνο τελείται η θεία Λειτουργία. Πρόκειται για τη θεία Κοινωνία. Και εδώ βλέπουμε ουσιαστική ευλογία της λειτουργούσης Εκκλησίας (όχι όπως η παρείσακτη του αντιδώρου).

- Επειδή το θέμα της προετοιμασίας για την Αγία Μετάληψι είναι από τα ουσιωδέστερα, γι’ αυτό η Εκκλησίας μας, ως φιλόστοργος μητέρα, κρίνει πολύ αναγκαίο να επιδαπιλεύση σε μάς την **αποστολική ευλογία**. Προτάσσεται η ευλογία αυτή της προετοιμασίας για τη θεία Μετάληψι. Ιδού η ευλογία: “Και έσται τα ελέη του μεγάλου Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού μετά πάντων υμών”.

- Η ευλογία αυτή σημαίνει: Άν πάντοτε και παντού χρειαζόμεθα το έλεος του Σωτήρος μας Ιησού Χριστού, εξαιρέτως χρειαζόμεθα το έλεός Του τώρα που πρόκειται να προσέλθουμε στη θεία Κοινωνία».

Καί μιά πρότασις

Ας γίνη από την αρμόδια Συνοδική Επιτροπή Εισηγήσεις στη Διαρκή Ι. Σύνοδο να αφιερωθούν τά **Δίπτυχα του 2015** στους δυο σοφούς και ευλαβείς πρεσβυτέρους, που κοπίασαν πολλές δεκαετίες για τη αναζωπύρωσι της λειτουργικής μας ζωής.

Ο ένας έφυγε πριν από 50 χρόνια, ο **πατήρ Γερβάσιος Παρασκευόπουλος**, πρεσβύτερος των Πατρών. Ο άλλος έφυγε προσφάτως, ο **π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης**, πρεσβύτερος της Θεσσαλονίκης. Οι λειτουργοί της Εκκλησίας, «οι περιλειπόμενοι», τών δυό αυτών ευλαβών λειτουργών και λειτουργιολόγων ασπαζόμαστε ταπεινά τό χέρι. Ζητάμε την ευχή τους για να ξαναζήσουν οι πιστοί τη Λειτουργία κατά τό θέλημα του Θεού, όπως εκφράζεται στό **ιδ΄ κεφάλαιο της πρώτης πρὸς Κορινθίους Επιστολης**.

Πηγή: synodoiporia.blogspot.gr